

TÜRKÇE

Metinde Anlam

METİNDE KONU

Yazarın üzerinde durduğu durum, olay veya düşünce metnin konusunu oluşturur.

Metinde konunun temel özellikleri şunlardır:

- Verilen metnin tamamını kapsar.
- Metinde üzerinde durulan olay, durum ya da kavramdır.
- “Anlatılan nedir?”, “Neden söz ediliyor?” soruları metnin konusunu verir.

Metinde konuyu bulmak için sorulan başlıca soru kalıplar aşağıdaki gibidir:

- Verilen metinde neden bahsediliyor?
- Bu metinde ne anlatılıyor?
- Yazar bu metinde neden yakınıyor?
- Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?
- Bu parçada aşağıdakilerden hangisinden söz edilmektedir?

METİNDE BAŞLIK

Verilen metnin konusunu ve mesajını en iyi ve en kapsamlı şekilde yansıtan sözcük veya sözcük grubudur. Başlık ilgi çekici ve düşündürücü olmalıdır.

Başlığın temel özellikleri şunlardır:

- Metnin tamamını kapsar.
- Metnin konusu ve ana fikri ile bağlantılıdır.
- İlgi çekici ve düşündürücüdür.

Başlığı bulmak için sorulan başlıca soru kalıplar aşağıdaki gibidir:

- Bu metnin başlığı aşağıdakilerden hangisi olabilir?
- Bu metne en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

METİNDE ANA DÜŞÜNCE

Ana düşünce, bir metindeki bütün cümleleri, örnekleri kapsayan genel, özlü ve kesin yargıdır. Yazarın vermek istediği mesajı ve metinden çıkarılması gereken dersi ifade eder. Yazarın bir metni yazma amacı, ana düşünceyi okuyucuya ulaştırmaktır.

Ana düşüncenin temel özellikleri aşağıdaki gibidir:

- Verilmek istenen mesajı kapsar.
- Okunan metinden çıkarılması gereken derstir.
- “Bu metin hangi amaçla yazılmıştır?”, “Okuyucuya verilmek istenen mesaj nedir?” soruları metnin ana düşüncesini verir.

Ana düşünceyi bulmak için sorulan başlıca soru kalıplar aşağıdaki gibidir:

- Metnin ana fikri (ana düşünce, ana duygu, tema) aşağıdakilerden hangisidir?
- Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?
- Bu metinde hangi özellik vurgulanmıştır?

YARDIMCI DÜŞÜNCELER

Ana düşünceyi destekleyen diğer düşüncelerdir. Yardımcı düşünceler adan düşünceyi besler ve oluşturur.

Aşağıdaki sorular yardımcı düşünceler ile ilgilidir:

- Bu metinden aşağıdakilerde hangisi çıkarılamaz?
- Bu paragrafta aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?
- Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

BİR SORUNUN CEVABI OLAN METİNLER

Verilen metnin hangi soruya cevap olarak verildiği sorulur.

Bir sorunun cevabı olan metnin özellikleri şunlardır:

- Soru ile metin arasında bir bütünlük olmalıdır.
- İlk cümle genellikle fikir verebilir, fakat metnin bütününe mutlaka bakılmalıdır.

Aşağıdaki sorular bir sorunun cevabı olan metinler ile ilgilidir:

- Bu metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?
- Bu parça, aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı olabilir?
- Aşağıdakilerden hangisi bu soruya cevap olarak söylenmiştir?

METNİN YAPISI

Bütün metinlerde giriş, gelişme ve sonuç bölümleri bulunmaktadır.

Giriş Bölümü:

- Paragrafın konusun bir cümleyle ortaya konur ya da sezdirilir. bir ya da birkaç cümleden meydana gelebilir.
- Giriş cümlelerinde “şöyle ki, halbuki, kısacası, ama, fakat, oysa, bundan dolayı, yine de, bu nedenle, ne var ki, bunun için...” gibi kelimler giriş bölümünde kullanılmaz.

Gelişme Bölümü:

- Metindeki en ayrıntılı bölümdür.
- Bu bölümde cümle ya da cümleler ana düşünceyi açıklayarak, örneklendirerek geliştirir.
- Yardımcı düşünceler daha çok bu bölümde bulunur.

Sonuç Bölümü:

- Sonuç bölümü kısadır. Bir ya da birkaç cümleden oluşur.
- Metinde anlatılanların sonuca bağlandığı bölümdür.
- Bu bölümde ana düşünce verilebilir ya da parçada işlenen düşünceler özetlenebilir.
- Özetlendiği ve bir sonuca gidildiği için de bu bölümde yer yer “öyleyse, sonuç olarak, kısacası, demek ki, yani, böylece...” gibi özet niteliği sözlere yer verilebilir.